

Finnland als Vorbild?

Nach 1989 verloren innerhalb weniger Jahre eine halbe Million Menschen ihren Arbeitsplatz. Dank einer Rosskur hat das Finnland heute beschäftigungspolitisch wieder den Stand vor 1989 erreicht und den Sprung in die Informationsgesellschaft geschafft. Zeiten wie die der Finanzkrise führen allerdings nicht dazu, dass der Bedarf an Arbeitskräften leidet. Dieser Bedarf ist in einigen Branchen in Finnland wie etwa in der Baubranche und bei den Dienstleistungen hoch. Letztgenannte sind mittlerweile dominant, was den Anteil am Bruttoinlandsprodukt (BIP) Finnlands angeht. Die Dienstleistungen erwirtschafteten 2008 insgesamt 65 Prozent des BIP. Abgeschlagen in der finnischen Wirtschaft folgen Industrie und Baugewerbe mit 31 Prozent.

Auf dem Arbeitsmarkt in Finnland arbeiten insgesamt etwa zwei Drittel der Bevölkerung im erwerbsfähigen Alter. Der Beschäftigungsgrad soll auf 75 Prozent erhöht werden. Charakteristisch für den finnischen Arbeitsmarkt ist der Anteil der Frauen: Er liegt bei etwa 50 Prozent. Das ist unter anderem auf das hervorragende Kinderbetreuungssystem der Gemeinden zurückzuführen. Trotzdem hat sich seit Beginn der 90er Jahre die Zahl von Teilzeitarbeitsverhältnissen auf dem finnischen Arbeitsmarkt erhöht: von 8,9 Prozent im Jahr 1989 auf 13,1 Prozent im Jahr 2005, wobei Frauen etwa doppelt so häufig wie Männer teilzeitbeschäftigt sind.

Der Anteil von befristeten Arbeitsverhältnissen auf dem Arbeitsmarkt hat zugenommen. Sachliche Gründe für eine Befristung zu formulieren, stellen in der Praxis für den Arbeitgeber keine Hürde dar. Der Kündigungsschutz ist auf dem Arbeitsmarkt in Finnland sehr ausgeprägt. Ein vorübergehender Arbeitsrückgang ist in Finnland beispielsweise kein Kündigungsgrund. Bei einem erheblichen und dauerhaften Arbeitsrückgang ist eine Kündigung nur möglich, wenn dem Arbeitnehmer keine andere vergleichbare Tätigkeit im Unternehmen angeboten werden kann.

Wie in allen skandinavischen Ländern sind Steuern und Abgaben recht hoch. Ein Ehegattensplitting wird nicht angewendet; jeder Ehepartner wird in Finnland eigenständig veranlagt. Die Kommunen setzen die kommunalen Steuern fest. Im Jahr 2008 lag der durchschnittliche Steuersatz in Finnland bei 18,55 Prozent. Der an den Staat zu zahlende Anteil der Steuern wird jährlich festgelegt und unterliegt der Progression. Aus dem zu versteuernden Arbeitseinkommen werden neben den Steuern die Sozialabgaben einbehalten. Arbeitgeber- und Arbeitnehmeranteil sind nicht gleich. Der Arbeitnehmer-Anteil für die Rentenversicherung beträgt 4,1 Prozent für Personen bis zum vollendeten 53. Lebensjahr; bis zum vollendeten 68. Lebensjahr 5,2 Prozent. Für die Arbeitslosenversicherung gehen in Finnland 0,34 Prozent ab. Die Abgabe für die Krankenversicherung ist bereits in den kommunalen Steuern enthalten. Sie besteht zum einen aus der Abgabe für die Krankenversorgung in Höhe von 1,25 Prozent, zum anderen für das Tagegeld in Höhe von 0,67 Prozent. Wie sich an diesen Zahlen erkennen lässt, entfällt ein Großteil der Abzüge in Finnland auf die Kommunalsteuer. Das liegt daran, dass die Kommunen vielfältige Aufgaben wahrnehmen, die der sozialen Absicherung der Bewohner dienen. Diese Leistungen werden durch die kommunalen Steuern finanziert. Neben den bereits erwähnten Steuern gibt es noch die Kapitalertragsteuer. Sie beträgt in Finnland 28 Prozent und wird an den Staat abgeführt. Zum Abschluss noch ein Wort zur wohl wichtigsten Verbrauchssteuer, zur Mehrwertsteuer: Der allgemeine Satz beträgt in Finnland 22 Prozent. Ein ermäßigter Satz von acht Prozent wird bei Büchern, Medikamenten, beim Personentransport sowie bei anderen Leistungen angewendet.

Finsko jako náš vzor?

Po roce 1989 přišlo během několika let půl milionu lidí o svou práci. Drastická doba zapříčinila, že Finsko v současnosti opět dosáhlo v politice zaměstnanosti stavu před rokem 1989 a **poskočilo** do společnosti informačních technologií. Období finanční krize není ovšem podmínkou nízké poptávky po pracovní síle. Tato poptávka je v některých oblastech Finska vysoká, např. ve stavebním odvětví a ve službách.

Poslední zmiňované odvětví je v současnosti dominantní, což ukazuje podíl na hrubém domácím produktu (BIP) Finska. Služby se podílely v roce 2008 celkem 65 % na hrubém domácím produktu. Ve finském hospodářství zauímají druhé místo průmysl spolu se stavebním odvětvím s 31 %.

Na finském trhu práce jsou evidovány celkem přibližně dvě třetiny obyvatelstva v práceschopném věku. Míra zaměstnanosti by se měla zvýšit na 75 %. Pro finský trh práce je charakteristický podíl žen, který činí přibližně 50 %. To je mimo jiné možné díky vynikajícímu systému péče o dítě v obcích. Přesto se počátkem 90. let na finském trhu práce zvýšil počet prací na poloviční úvazek, a to z 8,9 % v roce 1989 na 13,1 % v roce 2005, přičemž ženy jsou oproti mužům přibližně dvojnásobně zaměstnávány na částečný úvazek.

Na trhu práce se také zvýšil podíl pracovních poměrů na dobu určitou. Formulace konkrétních důvodů pro uzavření pracovní smlouvy na dobu určitou nepředstavuje pro zaměstnavatele v praxi žádnou překážku. Ochrana před výpovědí je na finském trhu práce velmi rozšířená. Například dočasný pokles výkonu práce není ve Finsku důvod k výpovědi. Při značném a dlouhodobém poklesu výkonu práce je výpověď možná pouze za předpokladu, že zaměstnanci nemůže být v podniku nabídnuto jiné srovnatelné pracovní místo.

Stejně tak jako ve všech skandinávských zemích jsou daně a poplatky ve Finsku poměrně vysoké. Společné zdanění manželů se neuplatňuje, každý z manželů musí být posouzen nezávisle. Obce stanovují místní daně. V roce 2008 byla průměrná sazba daně 18,55 %. Podíl na daních odváděný státu je každým rokem stanoven a podléhá progresi. Ze zdaněného výdělku jsou odečteny kromě daní také příspěvky na státní politiku zaměstnanosti (tzv. sociální pojištění). Podíl zaměstnavatelů a zaměstnanců není stejný. Podíl zaměstnanců na důchodovém připojištění činí 4,1 % pro osoby, jež dovršily 53 let, u osob do 68 let pak podíl činí 5,2 %. Na ochranu nezaměstnanosti se ve Finsku přispívá 0,34 %. Odvod na zdravotní pojištění je již obsažen v místních daních.

To se skládá z odvodů na zdravotní péči ve výši 1,25 % a z denní dávky při pracovní neschopnosti ve výši 0,67 %. Z těchto čísel se dá tedy vyčíst, že většina odvodů ve Finsku připadá na místní daně. Důvodem proto je, že obce na sebe berou rozličné úkoly, které slouží sociálnímu zabezpečení obyvatel. Tyto dávky jsou financovány z místních daní. Vedle již zmíněných daní existuje ještě daň z výnosu kapitálového majetku. Ve Finsku činí 28 % a je odváděna státu. Závěrem ještě pár slov ohledně nejdůležitější spotřební daně, a to daně z přidané hodnoty: Základní sazba daně činí ve Finsku 22 %. Snížená sazba daně ve výši 8 % se uplatňuje při nákupu knih, léků, při přepravě osob a u jiných služeb.